

LIBRIS

We know
books

Jules Verne

Sfinxul Ghețarilor

Autor: Jules Verne

Titlu: Sfinxul Ghețarilor

Titlu original: Le Sphinx des Glaces

Ilustrații: George Roux

© Editura: Aldo Press, București, ©Toate drepturile rezervate

Traducator : După o traducere de Claudia Fischer și Vasile Chiriță

Dtp: Ștefănescu Victor Mihai

Informații, comenzi ramburs, comenzi
pentru editare și tipărire de cărți și broșuri

www.aldopress.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VERNE, JULES

Sfinxul ghețarilor / Jules Verne. - București : Aldo Press, 2023

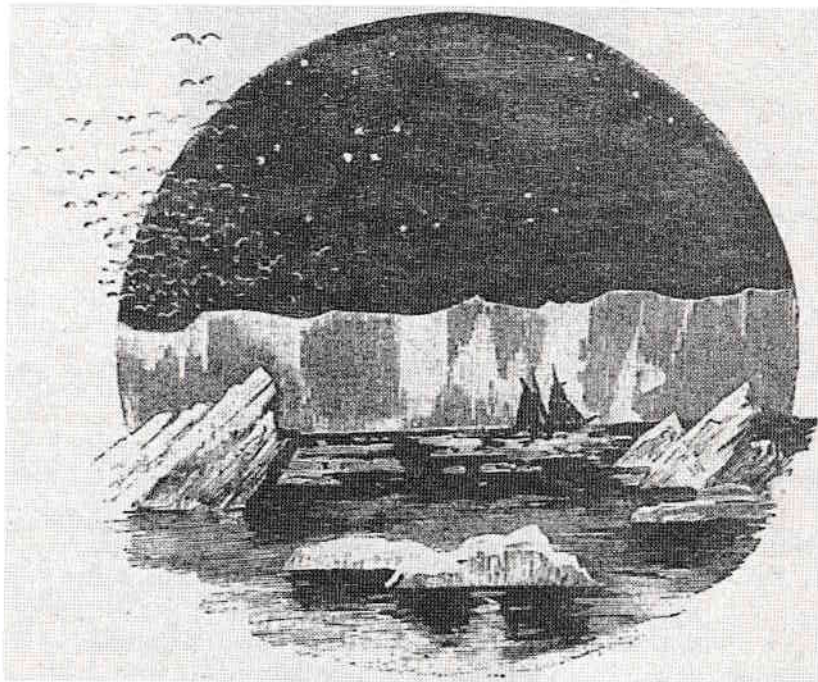
ISBN 978-606-050-305-7

821.133.1

PARTEA ÎNTÂI

Capitolul 1

Insulele Kerguelen

Fără îndoială că se vor găsi mulți care nu vor da crezare acestei povestiri, intitulată *Sfinxul Ghețarilor*, dar acest lucru n-are importanță; eu cred că nu strică să fie cunoscută de public. Și apoi, fiecare este liber să creadă ce vrea.

Ar fi greu, pentru începutul acestor minunate, și în același timp extraordinare aventuri, să se găsească un loc mai potrivit decât „Insulele Dezolării”, denumire care le-a fost dată în 1779 de căpitanul Cook.

Ei bine, după cele ce-am văzut în răstimpul celor câteva săptămâni petrecute acolo, vă asigur că nu există nume mai potrivit ca cel ce le-a fost dat de celebrul navigator englez. Zici „Insulele Dezolării” și cu asta ai spus totul.

Știi că în nomenclatura geografică sunt cunoscute sub denumirea de arhipelagul Kerguelen, denumire adoptată în general pentru acest grup de insule situat la 49°54' latitudine sudică și 69°6' longitudine estică.

Denumirea Kerguelen le-a fost dată în anul 1772 după numele baronului francez Kerguelen, care a semnalat primul existența acestor insule, în partea meridională a Oceanului Indian. În timpul unei călătorii prin aceste locuri, șeful de escadră crezu că a descoperit un nou continent la limita mărilor antarctice, dar, după cea de-a doua expediție își dădu seama că se înșelase. Pretinsul continent nu era decât un arhipelag. După mine, „Insulele Dezolării” este singurul nume potrivit pentru acest grup de trei sute de insule sau insulițe, pierdute în imensele singurătăți ale oceanului, ale cărui ape sunt tulburate aproape fără încetare de marile furtuni australe.

Cu toate acestea, arhipelagul este locuit, iar de două luni, mai exact de la 2 august 1839, de când mă aflu la Christmas Harbour,

numărul celor câțiva europeni și americani, care formează marea majoritate a populației de pe insulele Kerguelen, a mai crescut cu unul.

E drept că eu nu așteptam decât prilejul să plec, fiindcă terminasem studiile geologice și mineralogice pe care le făcusem în timpul acestei călătorii.

Portul Christmas Harbour se află pe cea mai importantă insulă a arhipelagului, care are o suprafață de 4500 km², ca jumătate din suprafața Corsicei. Este un port accesibil, în care vasele pot pătrunde fără mari greutate și pot ancora foarte aproape de coastă. Ocolind pe la nord capul François, pe care piscul Table-Mount îl domină cu înălțimea sa de o mie două sute de picioare, poți privi nestingherit prin scobitura unei arcade de bazalt. Vei zări un golf îngust, adăpostit de insulițe, care îl apără de furia vânturilor dinspre est și vest. Pe fundal, apare Christmas Harbour. Vasul trebuie să ia această direcție la tribord și odată ajuns în rada portului de escală, va putea ancora cu ușurință, folosind o singură ancoră, în cazul în care golful nu va fi prins de ghețuri.

De altfel, insulele Kerguelen au sute de asemenea fiorduri. Coastele lor sunt crestate, zdrențuite, ca poalele fustei unei cerșetoare, mai ales în partea cuprinsă între nord și sud-est. În această zonă, insulele și ostroavele se îndesesc. Relieful lor, de origine vulcanică, se compune din cuarț amestecat cu o piatră albăstruiă. În timpul verii, solul se acoperă cu un mușchi verzui, cu pete de lichen cenușiu și diferite plante fanerogame, în special saxifraga sau laptele stâncii, cum i se mai spune. Un singur arbust crește acolo un soi de varză cu gust foarte acru, pe care zadarnic ai căuta-o în alte țări.

Acestea sunt locurile preferate îndeosebi de pinguinii regali și de alte specii, care populează în cârduri mari regiunea. Gătiți în alb și galben, cu capul dat pe spate, cu aripile întinse în lături, asemenea mâneștilor unei rochii, aceste stupide zburătoare seamănă din depărtare cu o adunare de călugări, care merg în procesiune de-a lungul plajei.

Mai trebuie adăugat că insulele Kerguelen oferă multe

posibilități de refugiu vițelilor de mare cu blană, focilor cu trompă și elefanților de mare.

Vânătoarea bogată și pescuitul abundent al acestor amfibii au dus la dezvoltarea unui comerț, care atrăgea încoace numeroase corăbii.

Într-una din zile, mă plimbam prin port, când hangiul meu mă opri și-mi spuse:

— Dacă nu mă-nșel, timpul a început să vi se pară cam lung, domnule Jeorling?

Era un american înalt și voinic, instalat la Christmas Harbour de vreo douăzeci de ani, unde ținea unicul han din port.

— Într-adevăr, lung, ți-aș răspunde, jupâne Atkins, în cazul când răspunsul meu nu te-ar supăra.

— Nicidecum, răspunse acest om de treabă. Vă închipuiți că sunt obișnuit cu astfel de răspunsuri ca stâncile capului François cu furia valurilor oceanului.

— Îi rezisti ca și ele...

— Fără îndoială! Din ziua în care ați debarcat la Christmas Harbour și ați tras la firma *Cormoranul Verde* a lui Fenimore Atkins, mi-am zis: „În cel mult cincisprezece zile, sau poate chiar peste opt, oaspetele meu va fi sătul până în gât și va regreta că a debarcat în insulele Kerguelen.”

— Nu, jupân Atkins, niciodată nu regret nimic din ceea ce fac.

— Bun obicei, domnule.

— De altfel, cutreierând acest grup de insule, am avut prilejul să observ multe lucruri interesante. Am străbătut câmpii întinse, îmbrăcate într-un mușchi tare, întrerupt pe alocuri de zăcăminte de turbă și duc cu mine ciudate mostre mineralogice și geologice. Am luat parte la vânătoarea „vițelilor de mare” și a focilor. Am vizitat țărnușurile stâncoase, unde pinguinii și albatroșii trăiesc în cea mai deplină armonie, și asta mi s-a părut demn de a fi reținut. Din când în când mi-ai servit „petrel-balthazard” preparat de mâna dumată, mâncare destul de gustoasă când foamea e mare. La *Cormoranul Verde* am fost foarte bine primit și îți sunt foarte recunoscător. Dar dacă știu să număr bine, iată, au trecut două

luni de când corabia ciliană cu trei catarge, Pênas, m-a lăsat în plină iarnă, la Christmas Harbour.

— Și ați vrea, zise hangiuul să vă întoarceți în patria dumneavoastră, care este și a mea, domnule Jeorling, să ajungeți din nou în Connecticut, să revedeți Hartford-ul, capitala noastră dragă...

— Ai ghicit, jupân Atkins, căci iată, sunt aproape trei ani de când cutreier lumea. Într-o bună zi tot va trebui să mă opresc, să prind rădăcini undeva.

— Ehei! Când ai prins rădăcini undeva – răspunse americanul clipind șiret din ochi – în curând îți cresc și ramuri.

— E foarte adevărat, jupân Atkins. Totuși, cum nu mai am familie, este foarte probabil că eu voi închide neamul strămoșilor mei. Și la patruzeci de ani nu mai poți lăsa să-ți crească ramuri, așa cum ai făcut dumneata, scumpul meu hangiu, pentru că dumneata ești un adevărat arbore, și încă unul frumos.

— Un stejar, un stejar verde chiar, dacă vrei, domnule Jeorling.

— Și bine ai făcut că te-ai supus legilor naturii. Dacă natura ne-a dat picioare pentru a merge...

— Ne-a dăruit și pe ce să stăm – întregi râzând cu hohote Fenimore Atkins. Din această cauză m-am stabilit definitiv la Christmas Harbour. Cumătra Betsey mi-a dăruit o duzină de copii, care la rândul lor îmi vor dăruia nepoți, ce se vor cățăra pe genunchii mei ca pisicuțele.

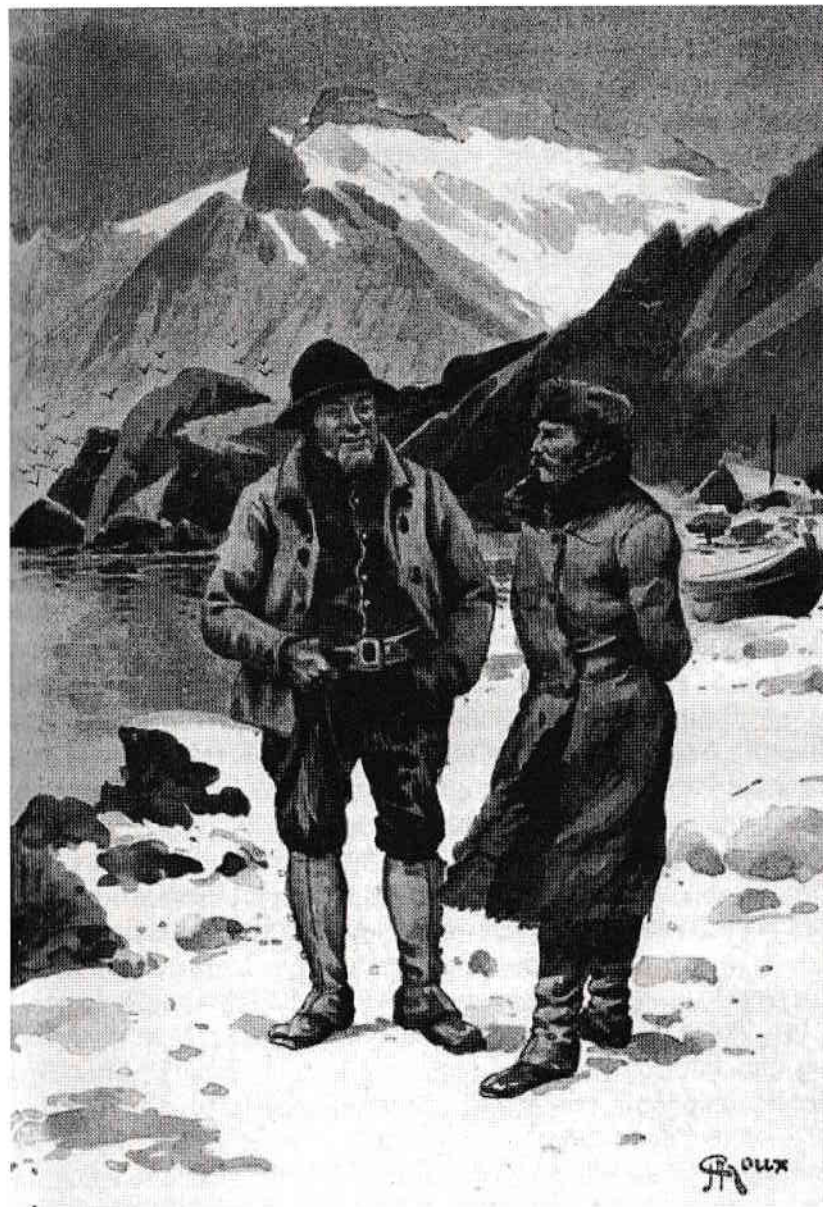
— Nu te vei reîntoarce niciodată în patrie?

— Ce să fac acolo, domnule Jeorling, și ce-aș fi făcut acolo?... Mizerie! Aici, dimpotrivă, în aceste insule ale „Dezolării”, unde, de altfel, nu am fost niciodată dezolat, mi-am înjghebat o stare destul de bună pentru mine și ai mei.

— Fără îndoială, jupân Atkins, și te felicit chiar că poți fi așa de mulțumit. Totuși, nu este exclus ca într-o bună zi să dorești...

— Să mă dezrădăcinez, domnule Jeorling! V-am spus că sunt ca un stejar, încercați să smulgeți un stejar când el este înrădăcinat până la jumătatea trunchiului în piatra Insulelor Kerguelen.

Simțeau o deosebită plăcere ascultându-l pe acest vrednic

— Timpul începe să vi se pară lung, domnule Jeorling?

american, complet aclimatizat în arhipelagul Kerguelen, atât de călit în lupta cu intemperii climatice ale acestui ținut neprimitor.

Trăia aici, cu familia lui, ca pinguinii pe stâncile de pe coastă; mama, o matroană voinică, fiii, toți zdraveni, sănătoși, necunoscând sufocările anghinei sau durerile de stomac. Treburile mergeau bine. *Cormoranul Verde* era căutat de clienți și se obișnuise cu tot felul de oameni de pe corăbiile și baleniarele care făceau popas în insulele Kerguelen. El le furniza seu, grăsimi, gudron, rășină de brad, plante aromate, zahăr, ceai, conserve, whisky, gin, rachiu de vin.

Zadarnic ai fi căutat alt han la Christmas-Harbor. Cât despre fiii lui Fenimore Atkins, ei erau dulgheri, făceau pânze de corăbii, pescuiau și vânau amfibiile pe fundul mării, în golfurile și strâmtorile arhipelagului, pe timpul sezonului călduros. Erau niște oameni de treabă, care se supuseseră acestei vieți fără a cărti împotriva sortii lor.

— În sfârșit, jupân Atkins, spusei pentru a încheia, sunt încântat că am venit în insulele Kerguelen și voi păstra zilelor petrecute aici o amintire frumoasă. Totuși, nu m-aș supăra deloc dacă m-aș putea întoarce pe mare.

— Puțină răbdare, domnule Jeorling, îmi răspunse acest filozof. Niciodată nu trebuie să dorești sau să grăbești ora despărțirii și nu uitați că timpul frumos nu va întârzia să revină. Peste cinci sau șase săptămâni...

— În așteptare, răspunsei, munții și câmpiile, stâncile și prundișul continuă să zacă sub un strat gros de zăpadă, iar soarele n-a prins destulă putere ca să împrăstie negurile de la orizont.

— Nu aveți dreptate, domnule Jeorling! Se văd de pe acum firișoarele de iarbă străpungând covorul alb. Priviți cu atenție!

— Poate cu lupa! Între noi fie zis, poți pretinde că ghețurile nu mai stau îngrămadite în golfuri, acum în luna august, care corespunde lunii februarie din emisfera noastră nordică?

— Fiți liniștit, domnule Jeorling, și aveți răbdare. Vă repet, anul acesta iarna a fost blândă. În scurtă vreme vasele se vor arăta în larg, la est sau la vest, pentru că se apropie timpul pescuitului.

— Cerul să te audă, jupân Atkins, și dea domnul să călăuzească

spre noi corabia care nu cred că va întârzia... Goeleta *Halbrane*.

— Căpitanul Len Guy, răspunse hangiul. Este un marinar îndrăzneț și cumsecade, cu toate că este englez – dar oameni de treabă sunt peste tot – care se aprovizionează la *Cormoranul Verde*.

— Dumneata crezi că *Halbrane*...

— Va fi semnalată peste cel mult opt zile, în dreptul capului l'rançois, domnule Jeorling, sau n-ar mai exista căpitanul Len Guy, și dacă nu mai există căpitanul Len Guy, atunci *Halbrane* se va fi scufundat cu siguranță, între capul Bunei Speranțe și insulele Kerguelen.

Spunând aceasta, cu un gest care voia să arate că o astfel de eventualitate nu era cu puțință, Fenimore Atkins mă părăsi.

De altfel, nutream speranța că previziunile hangiului meu nu vor întârzia să se realizeze, pentru că într-adevăr, timpul începuse să-mi pară lung. Dacă ar fi trebuit să-l cred, semnele timpului l'rumos începuseră să se arate, bineînțeles frumos pentru aceste locuri.

Este drept că poziția insulei principale a arhipelagului este aproape la aceeași latitudine cu Parisul în Europa și Quebecul în Canada. Dar aici este vorba de emisfera meridională și, după cum se știe, în orbita eliptice pe care o descrie pământul, în care soarele ocupă unul din planurile de simetrie, această emisferă este mai rece în timpul iernii decât emisfera septentrională și totodată mai caldă decât ea în timpul verii. Un lucru este sigur însă: că din cauza furtunilor, în insulele Kerguelen, perioada rece de iarnă este îngrozitoare, iar marea stă înghețată multe luni, cu toate că temperatura nu e chiar atât de aspră – fiind în medie de 2° centigrade în timpul iernii și 7° centigrade în timpul verii, ca în insulele Falkland sau la capul Horn, de pildă.

Este de la sine înțeles că în această perioadă Christmas Harbour și celelalte porturi ale arhipelagului nu adăpostesc niciun vas.

La epoca despre care vorbesc, vasele cu aburi erau încă rare. Cât despre corăbiile cu pânze, grijulii să nu se lase blocate de ghețuri, plecau spre porturile Americii de Sud, pe coasta

occidentală a statului Chile sau Africa, mai ales la Capetown sau capul Bunei Speranțe. Câteva șalupe, unele prinse de apele înghețate, iar altele trase pe plajă și acoperite de chiciură până în vârful catargului, era tot ce panorama Christmas Harbour-ului oferea privirilor mele.

Totuși, în insulele Kerguelen diferențele de temperatură nu sunt prea mari, iar climatul lor este în general umed și rece. Foarte des, mai ales în partea occidentală, grupul de insule este supus asaltului vijeliilor de la nord sau vest, aducătoare de grindină și de averse. Spre est, cerul se mai limpezește, cu toate că în această parte lumina este pe jumătate voalată, iar limita zăpezilor de pe crestele munților începe la cincizeci de stânjeni¹ deasupra nivelului mării.

Înțelegeți deci, că după cele două luni pe care le petrecusem în arhipelagul Kerguelen, nu mai așteptam decât ocazia să plec la bordul goetei *Halbrane*, ale cărei calități maritime nu înceta să mi le laude entuziastul meu hangiu.

— Ceva mai bun nici n-ați putea găsi, îmi repeta el de dimineață până seara. Dintre toți căpitani de cursă lungă ai marinei engleze, niciunul nu se aseamănă cu prietenul meu Len Cuy, nici ca îndrăzneală, nici ca pricepere! Dacă ar fi ceva mai vorbăreț, mai comunicativ, ar fi perfect...

Mă hotărâsem să țin seama de recomandările jupânului Atkins. Locul îmi va fi reținut de îndată ce goeleta ar fi ancorat la Christmas Harbour. După un popas de șase-șapte zile, și-ar relua drumul, îndreptându-se spre Tristan da Cunha, unde ducea o încărcătură de minereu de aramă și cositor.

Intenția mea era să rămân câteva săptămâni din anotimpul frumos în această insulă. De acolo, mă gândeam să plec spre Connecticut, având totuși grijă să rezerv partea care revine hazardului, în ceea ce își propune omul, căci este bine – după cum a spus Edgar Poe – „să pui la socoteală totdeauna neprevăzutul, neașteptatul, ceea ce pare cât mai de neînțeles, fiindcă împrejurările colaterale, contingente, accidentale, merită să aibă o parte însemnată în planurile cuiva, iar întâmplarea, în asemenea ocazii, trebuie să constituie întotdeauna materia de

bază a unui riguros calcul”.

Dacă îl citez pe marele nostru scriitor Edgar Poe, o fac pentru că deși sunt un spirit practic, o fire foarte sobră, de natură puțin imaginativă, nu mă pot opri să nu admir pe acest genial poet al ciudățeniilor omenești.

De altfel, pentru a reveni la *Halbrane*, sau mai exact, la ocaziile care mi s-ar prezenta de a mă îmbarca la Christmas Harbour, nu-mi făceam prea mari griji.

În această perioadă, insulele Kerguelen erau vizitate anual de o mulțime de corăbii, cel puțin cinci sute.

Pescuitul cetaceelor era foarte bogat în perioada de care vorbesc și fiecare își poate da seama de acest lucru, dacă socotește că un singur elefant de mare poate furniza o tonă de untură, adică echivalentul cantității pe care-o pot da o mie de pinguini. Este drept că în ultimii ani n-au mai rămas decât vreo douăsprezece vase, care vin în acest arhipelag, datorită faptului că vânătoarea abuzivă a cetaceelor le-a împușinat numărul.

Prin urmare, nu trebuia să-mi fac nicio grijă asupra posibilităților care mi-ar fi permis să părăsesc Christmas Harbour-ul, chiar dacă *Halbrane* ar lipsi de la întâlnire și căpitanul Len Guy n-ar veni să strângă mâna jupânului Atkins.

Continuai liniștit să-mi fac zilnic plimbările obișnuite prin împrejurimile portului. Soarele începea să prindă putere, stâncile, terasele sau șirurile de coloane vulcanice se scuturau puțin câte puțin de veșmântul alb al iernii. Pe plajă, de-a lungul falezelor bazaltice, se țesea o spumă ca de șampanie, iar mai încolo, în larg, ondulau panglici lungi de alge de câte cincizeci-șaizeci de yarzi¹ în câmp, către fundul golfului, câteva graminee își ridicau timid capul – *phanerogama lyella*, originară de prin munții Anzi, apoi multe din cele care constituie flora Țării de Foc și în sfârșit micul arbust, care crește pe aceste locuri și despre care am mai vorbit, varza aceea uriașă, atât de prețioasă pentru însușirile ei antiscorbutice.

În ceea ce privește mamiferele terestre, căci mamiferele marine mișună în aceste locuri, n-am întâlnit niciunul, nici cel

¹ Stânjien – măsură de lungime în jurul lui 2 m. (n.t.)

puțin batraciene sau reptile. Numai câteva insecte – între altele fluturi – dar și aceștia fără aripi, din și cauză că, înainte de a putea să se servească de ele, curenții atmosferici i-ar târî în valurile oceanului.

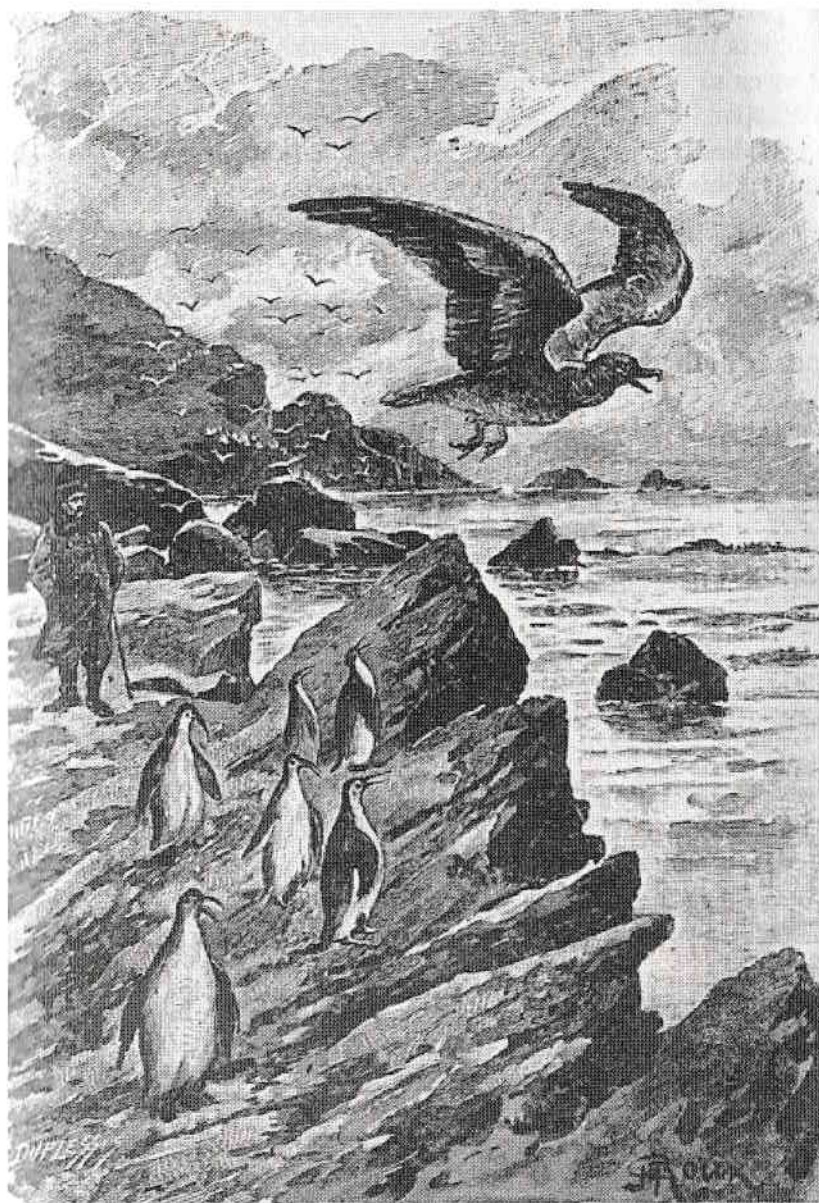
O dată sau de două ori m-am îmbarcat pe una din acele luntre solide, pe care pescarii înfruntă vânturile ce bat ca niște catapulte coastele insulelor Kerguelen. Cu aceste luntre s-ar putea încerca traversarea Capetown-ului și s-ar ajunge sigur în acest port, dar o asemenea călătorie cere mult timp. Vă pot asigura însă că n-aveam deloc intenția să părăsesc Christmas Harbour-ul în aceste condiții... Nu! îmi pusesem speranța în goeleta *Halbrane* și goeleta *Halbrane* nu putea să întârzie.

În decursul plimbărilor mele de la un golf la altul, am urmărit cu o vie curiozitate diversitatea formelor acestei coaste chinuite, a acestei osaturi bizare, uimitoare, de origine vulcanică, care străpungând giulgiul imaculat al iernii, scotea la lumină membrele scheletului său vinețiu... Câteodată, nerăbdarea punea stăpânire pe mine, cu toate încurajările înțeleptului meu hangiu, atât de fericit de existența pe care o ducea la Christmas Harbour. În acest colț de lume, sunt rari aceia pe care viața i-a făcut filozofi. De altfel, și la Fenimore Atkins mușchii aveau mai multă importanță decât inteligența. Se poate, de asemenea, să fi avut și mai puțină inteligență decât instinct. Acești oameni sunt mai bine înarmați împotriva loviturilor vieții și la urma urmei este posibil ca norocul lor de a întâlni fericirea aici, să fie mai mare ca al celorlalți.

— Și *Halbrane*?!... repetam în fiecare dimineață.

— *Halbrane*, domnule Jeorling? îmi răspundea Atkins, și în tonul lui se distingea încrederea cu care făcea această afirmație. Cu siguranță că va sosi azi, sau dacă nu azi, mâine! Va veni desigur o zi, nu-i așa, care va fi ajunul aceleia în care pavilionul căpitanului Len Guy se va înălța în largul Christmas Harbour-ului!

Pentru a-mi lărgi câmpul vizual, nu trebuia decât să fac ascensiunea lui Table Mount. La o altitudine de una mie două sute de picioare, poți cuprinde cu privirea pe o rază de treizeci

Deodată, albatrosul s-a înălțat într-o anvergură largă a aripilor.